

SZEGEDI ÍTÉLŐTÁBLA
Pf.I.20.513/2017/5. szám

A Szegedi Ítéltábla a dr. Halász Tamás ügyvéd által képviselt **felperes neve (címe)** szám alatti lakos felperesnek – a dr. Pipicz Lajos ügyvéd által képviselt **alperes neve (címe)** szám alatti székhelyű alperes ellen kártérítés megfizetése iránt indított perében a Szegedi Törvényszék 2017. április 6. napján kelt 1.P.22.556/2016/18. számú ítélete ellen a felperes részéről 20. sorszámon előterjesztett fellebbezés folytán lefolytatott másodfokú eljárásban meghozta a következő

Í T É L E T E T:

Az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érinti, megfellebbezett rendelkezését **helybenhagyja.**

Kötelezi a felperest, 15 nap alatt fizessen meg az alperesnek 20.000,- (Húszezer) forint másodfokú eljárási költséget.

A le nem rótt 312.800,- (Háromszáztizenkettőezer-nyolcszáz) forint fellebbezési eljárási illeték az állam terhén marad.

Az ítélet ellen fellebbezésnek helye nincs.

I N D O K O L Á S

A felperes édesanyja 2013. július 2-án orvosi segítséget kért fiához, mivel – feltételezése szerint – öngyilkosságot kísérelt meg. A felperes a kiérkező mentőkkel nem volt hajlandó kórházba menni, ezért a mentősök rendőri segítséget vettek igénybe. A **(város neve)**-i Rendőrkapitányságtól kiérkező két rendőr több alkalommal felszólította a felperest az együttműködésre, amit ő megtagadott, az intézkedésnek passzívan ellenállt. Emiatt a rendőrök testi kényszert, bilincselést alkalmaztak. A felperes – aki akkor hasmenéses megbetegedésben szenvedett – az intézkedés közben a nadrágjába székelt. Az intézkedést végzők nem adtak lehetőséget számára, hogy tiszta ruhába öltözzön, mezítláb, bepiskolt nadrágban szállították orvosi vizsgálatra, amin rendőri kísérettel vett részt, kezén bilincs volt. A vizsgálat után szennyezett nadrágban, mezítláb, gyalog ment haza.

Az intézkedést követő nap az esti órákban a **(város neve)**-i Tudományegyetem Traumatológiai Klinikáján jelent meg sérülései miatt, ahol jobb keze hüvelykujjának oldalán egy ún. csontpikkely letörését véleményezték.

A felperes feljelentésére indult nyomozást a Központi Nyomozó Főügyészség .../2014. számú határozatával megszüntette, mert annak adatai alapján nem volt megállapítható bűncselekmény elkövetése és az eljárás folytatásától sem volt eredmény várható. A határozat indokolása szerint a kiérkező rendőrök intézkedése szükség- és jogszerű volt, azt nem lehetett egyértelműen megállapítani, hogy szándékuk a felperes bántalmazására irányult volna. A felperes a döntéssel szemben jogorvoslással nem élt.

A rendőri intézkedés ellen előterjesztett felperesi panaszt a **(város neve)**-i Rendőrkapitányság .../2013.P. határozatával elutasította. Indokolásában megállapította, hogy a foganatosított intézkedés

és a kényszerítő eszköz alkalmazása törvényes és jogszerű volt, az arányosság követelményének megfelelt. A felperes a határozattal szemben jogorvoslással nem élt.

A Független Rendészeti Panasztestület ... számú állásfoglalása szerint a rendőrök jogszerűen alkalmazták a felperes ellenszegülésének megtörésére testi kényszert, indokoltan és jogszerűen használtak bilincset, ennek végrehajtása érdekében testi kényszert. Ugyanakkor megállapította azt is, hogy súlyosan sértette a felperes emberi méltóságát, hogy székletes nadrágban, mezítláb foganatosították vele szemben az intézkedést.

A panasztestület állásfoglalása alapján a felperes által előterjesztett panasznak az Országos Rendőr-főkapitányság .../2013.RP számú határozatával ate tekintetben helyt adott, hogy a rendőrök nem biztosították számára emberi méltóságának megőrzését, amikor mezítláb és bepíszkolt nadrágban foganatosították vele szemben biztonsági intézkedést, egyebekben a panaszt elutasította. A határozat ellen a felperes jogorvoslással nem élt.

A **(város neve)**-i Rendőrkapitányság jogszerű intézkedéssel szembeni engedetlenség szabálysértés elkövetése miatt a felperest 20.000,- forint pénzbírsággal sújtotta. A határozat ellen a felperes jogorvoslati kérelmet nem terjesztett elő.

A felperes keresetében emberi méltóságának megsértése miatt 4.000.000,- forint nemvagyoni és 10.000,- forint vagyoni kártérítés, valamint ezen összegek után 2013. július 2-tól a kifizetésig járó törvényes mértékű késedelmi kamatának megfizetésére kérte kötelezni az alperest. Követelését arra alapította, hogy a panasztestület megítélése szerint emberi méltóságát az alperes megsértette, amikor bepíszkolt nadrágban, mezítláb foganatosított vele szemben intézkedést. Ez nagyon megviselte mind pszichésen, mind fizikálisan. Hüvelykujja is megsérült és maradványtünetekkel gyógyult. Vagyoni kárigényének alapja, hogy nadrágja használhatatlanná vált.

Az alperes ellenkérelme a kereset elutasítására irányult. Hangsúlyozta, a felperessel szemben foganatosított rendőri intézkedés és kényszerítő eszköz alkalmazása törvényes és jogszerű volt. Ezt a felperes ugyan többször vitatta, panaszt, feljelentést terjesztett elő, az ügyekben hozott határozatokkal szemben azonban jogorvoslással nem élt. Nyomatékosan rámutatott, kirívóan jogellenes, felróható magatartást nem tanúsított. Nem vitatta ugyanakkor, hogy az intézkedő rendőrök nem biztosították a felperes számára emberi méltóságának megőrzését, amikor mezítláb és bepíszkolt nadrágban foganatosították vele szemben biztonsági intézkedést. A felperesi igényt még a jogalap fennállta esetére is eltúlzottnak tartotta.

Az elsőfokú bíróság ítéletével az alperest 100.000,- forint megfizetésére kötelezte, ezt meghaladóan a keresetet elutasította. Indokolásában a rPtk. 339. § (1) bekezdése, valamint 349. § (1) bekezdésére hivatkozással hangsúlyozta, kétségtelen, hogy a felperes nem élt jogorvoslással sem a panaszát elutasító, sem a nyomozást megszüntető határozatokkal szemben, de ezek a jogorvoslatok nem is lettek volna alkalmasak a kár elhárítására.

A nem vagyoni kárigényt vizsgálva megállapította, a felperes a rendőri intézkedés miatt olyan krízishelyzetbe került, melynek tünetei elsősorban alvászavar formájában mutatkoztak meg és kezelésére pszichológus szakember segítségét vette igénybe. Ugyanakkor kiemelte, az alvászavar oka az eljárás egésze, azt olyan mozzanatok is kiváltották, amelyekért az alperes felelőssége nem állapítható meg. Értékelte továbbá, hogy a felperes kialakult állapota viszonylag rövid idő alatt kompenzálódott. A jogsértés súlyát és a felperes által elszenvedett hátrányt összevetve határozta meg a nem vagyoni kártérítés összegét.

A vagyoni kárigényt alaptalannak ítélte, mivel a rendelkezésre álló orvosi dokumentációból, valamint a felperes személyes előadásából arra következtetett, hogy az intézkedés idején a felperes hasmenéses megbetegedésben szenvedett, így nem állapítható meg a nadrág szennyeződése és az alperesi intézkedés közötti okozati összefüggés.

Az ítélet ellen a felperes terjesztett elő fellebbezést, annak részbeni megváltoztatása és az alperes kereset szerinti marasztalása érdekében. Véleménye szerint az elsőfokú bíróság nem vette figyelembe kellő súllyal az alperes jogellenes magatartásának következményeit, így azt, hogy a kórházból szennyezett nadrágban kellett gyalog hazamennie, útja során többen is megbámolták. Hozzátette, alvászavara, valamint pszichológiai kezelése az elsőfokú bíróság által megállapított nem vagyoni kártérítési összeggel nem kompenzálható.

Az alperes fellebbezési ellenkérelme az elsőfokú bíróság fellebbezéssel támadott ítéleti rendelkezésének helyes indokai szerinti helybenhagyására irányult.

A fellebbezés **alaptalan.**

A felperes keresetének jogalapjaként emberi méltósághoz fűződő joga megsértésére hivatkozott (rPtk. 75-76. §-ok), emiatt igényelt nem vagyoni kártérítést a rPtk. 84. § (1) bekezdése e) pontja alapján, valamint vagyoni kárigényt is előterjesztett. Károkozó magatartásként az alperesi rendőri intézkedést jelölte meg, ezen belül azt, hogy kérése ellenére nem vehetett fel tiszta ruhát és cipőt.

A perben irányadó 1959. évi IV. törvény (rPtk.) általánosan védi a személyhez fűződő jogokat, tehát valamennyi – akár a törvényben nem nevesített – személyiségi jog polgári jogi védelem alatt áll, melyeket mindenki köteles tiszteletben tartani. A rPtk. 75. §-ában megfogalmazott személyiségi jogvédelem ezzel abszolút szerkezetű jogviszonyt hoz létre, megsértésével azonban a jogsértő és a jogosult között relatív szerkezetű jogviszony is létrejön, melynek során a jogosult a rPtk. 84. § (1) bekezdés a)-e) pontjaiban foglalt jogkövetkezmények alkalmazását igényelheti a jogsértővel szemben.

Főszabály szerint a személyiségi jogot sértő bármely magatartás jogellenes; a jogellenességet azonban a sértett beleegyezése, jogszabály felhatalmazása, jogos védelem, vagy szükséghelyzet kizárja. Lényeges ugyanakkor, hogy a jogalanyok nem a saját, esetlegesen az átlagostól eltérő személyes adottságaikhoz és igényeikhez igazodva, azokhoz mérten jogosultak védelemre, hanem mindenkivel szemben azonosan alkalmazott általános mérce alapulvételével.

Miután a személyiségi jogsértésen alapuló kártérítési követelés esetén a rPtk. 84. § (1) bekezdés e) pontja a polgári jogi felelősségi szabályok alkalmazását írja elő, ha a jogalap megállapítható, a jogvitára irányadó általános, illetőleg speciális kárfelelősségi törvényi tényállások vizsgálata nem mellőzhető.

A rendőrség jog- és hatásköre az állam büntetőhatalmán alapul, a közhatalom gyakorlása során olyan szervező- intézkedő tevékenységet folytat, amely miatt kárfelelőssége államigazgatási jellegű (BH1998. 225.). Ennek megfelelően a felperesnek az eredményes perléshez a rPtk. 339. § (1) bekezdésében rögzített általános és 349. § (1) bekezdése szerinti különös feltételek meglétét egyaránt bizonyítania kellett. Lényeges viszont, hogy az államigazgatási szervek felelősségét csak kirívóan súlyos jogsértés alapozhatja meg (hasonlóan: eBDT 2008.1817.). A kártérítési felelősség alól az alperes akkor mentheti ki magát, ha bizonyítja, hogy jogszabályi rendelkezésnél fogva az adott módon jogosult volt a beavatkozásra.

A felperes a rendőri intézkedés szakszerűségével összefüggésben több eljárást kezdeményezett az alperessel szemben. Ennek során megállapítást nyert, hogy a rendőri intézkedés jogszerű és arányos volt, a határozatokkal szemben a felperes jogorvoslattal nem élt. Egyetért az ítélőtábla az elsőfokú bíróság álláspontjával tekintetben, hogy a felperes által hivatkozott személyiségi jogsértés jellegére figyelemmel a jogorvoslatok a kár elhárítására nem lettek volna alkalmasak.

Alperesi fellebbezés hiányában a jogalap már csak részben vitás a felek között. A nem vagyoni kárigénnyel összefüggésben a felperesnek így a továbbiakban azt kellett bizonyítania, hogy az egyéb sérelmezett alperesi magatartások is jogellenesek, személyiségi jogot sértőek, egyben immateriális hátrányt okozóak voltak számára az így összességében megállapítható, a jogsértéssel oksági kapcsolatban álló hátrányok ellensúlyozására az elsőfokú bíróság által megállapított nem vagyoni kártérítés nem nyújt elegendő kompenzációt (Ptk. 355. § (1) bekezdés).

A felperest az alperes intézkedő rendőrei szennyezett nadrágban, cipő nélkül vitték orvosi ellátásra. Köztudomású tényként (Pp. 163. § (3) bekezdés) fogadható el, hogy ez a helyzet önmagában megalázó, súlyosan sérti az emberi méltóságot és az a felperesi hivatkozás is elfogadható, hogy őt a helyzet lelkiileg megviselte, ahogy az is, hogy hazafelé többen megbámulták emiatt. Ez előidézhethet olyan lelki traumát, amely pszichológus igénybevételét teszi szükségessé, a szégyenérzet nyomot hagy akár hosszabb ideig is. Ennek megítélése kapcsán lényegtelen, hogy mi vezetett a nadrág szennyeződéséhez, lehetőséget kellett volna biztosítani a felperes számára elszállítását megelőzően a tisztálkodásra, ruhaváltásra. Ez nem veszélyeztette volna a rendőri intézkedés hatékonyságát és biztonságát, a felperes felügyelete ezzel nem szenvedett volna csorbát. A kialakult szituáció így nem indokolta a felperes és édesanyja ezirányú kérésének megtagadását. Mindezeket számba véve az elsőfokú bíróság helyesen értékelte a felperest ért hátrányt, benne azt is, hogy pszichológusi kezelése nemcsak az alperesi jogsértés, hanem valójában a rendőri intézkedés egésze miatti traumára tekintettel vált szükségessé, aminek jelentős része szükség- és szakszerű volt. Ugyancsak okszerűen mérlegelte az alperes emberi méltóságot sértő mulasztásának mértékét, ezért az ítéletábra az ítéletben az ezzel összefüggésben, ennek kompenzálására megállapított nem vagyoni kártérítés összegét arányosnak találta.

Ezt meghaladóan a felperes ugyanakkor olyan elszenvedett sérelmet, mely további kárpótlást indokolna, nem bizonyított. Lényeges, hogy korábbi párkapcsolatából adódóan voltak már alvászavarban megnyilvánuló panaszai, ahogy azt édesanyja tanúvallomásában részletesen kifejtette (18. sz. jegyzőkönyv 3. oldal), ahogy arra is utalt, hogy nem csak az alperesi magatartással összefüggésben vette igénybe pszichológus közreműködését, hanem korábbi párkapcsolatából eredő állandó atrocitások miatt volt ideges (18. sz. tárgyalási jegyzőkönyv 2. oldal). Ezeket támasztotta alá **(személy neve)** tanú is, aki pszichoterápiás kezelésben részesítette a felperest. Előadta, a felperes 2013. elején magánéleti problémájával kereste meg, és már az alperesi intézkedést megelőzően is szenvedett alvászavarban. Ugyanakkor nemcsak a felperes által előadott, nyilvánvalóan megalázó állapot okozott számára problémát, hanem az egész eljárás. A tanú azt is kiemelte, a terápiára eleinte kéthetente, majd havonta volt szükség és az 2014. közepéig tartott (18. sz. tárgyalási jegyzőkönyv 4. oldal). A rendelkezésre álló orvosi dokumentáció szerint a felperest 2013 januárja óta kezelik a pszichiátriai gondozóban alvászavar, hangulatzavar miatt, erre gyógyszereket szed. Ezekből az adatokból is látható, hogy a kezelése már jóval az érintett rendőri intézkedést megelőzően megkezdődött és nem vált sűrűbbé, fokozottabbá azt követően. Nem hagyható figyelmen kívül az sem, hogy a rendőri beavatkozást a felperes magatartása, a mentősökkel való együttműködésének hiánya tette szükségessé, vagyis az alperesi eljárás egésze – mely a tanú előadása szerint lényegében a felperes pszichés megterhelését okozta – saját felróható magatartására vezethető vissza.

A felperes nem igazolta azt sem (Pp. 164. § (1) bekezdés), hogy elszenvedett ujj sérülése az alperesi rendőrök intézkedésével állna okozati összefüggésben. Az Országos Rendőr-főkapitánysághoz eljuttatott panaszában maga sem tudta, hogy azt a mentősök vagy a rendőrök okozták-e (.../2013.RP számú határozat 6. oldal első bekezdés). Lényeges, hogy sérüléséről akkor sem a rendőröknek, sem az őt ellátó orvosoknak nem számolt be, ami eleve kétségesé teszi, hogy azt az alperesi intézkedés során szenvedte el. Ezt támasztja alá az is, hogy az ambuláns kezelőlapok a felperes felvételekor – 2013. július 2. 01 óra 09 perc és 01 óra 51 perc – anamnézisében nem tesznek említést ujj sérülésről.

Röntgenfelvételt ennek kapcsán csak az esti órákban végeztek, itt is csak annyit említett a vizsgálatot végző orvosnak, hogy a rendőri intézkedés során sérült meg. Miután a kártérítési felelősség (rPtk. 339. § (1) bekezdés) megállapításához nélkülözhetetlen a károkozó személyének megállapítása és az okozati összefüggés igazolása a károkozó magatartás, valamint a káreredmény között, felperes viszont nem bizonyította, hogy sérülését az alperes intézkedő rendőrei okozták felrőhatóan, ennek kapcsán az alperes kártérítési felelőssége nem állapítható meg.

Ugyancsak azonos okból, bizonyítottság hiányában nem alapos a vagyoni kárigények tekintetében előterjesztett kereseti kérelem, e körben az ítéltábla osztja az elsőfokú bíróság álláspontját.

A kifejtettekre tekintettel az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érintve, megfellebbezett rendelkezéseit a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján helybenhagyta.

A felperes fellebbezése nem vezetett eredményre, ezért köteles az alperes másodfokú eljárásban felmerült, jogi képviseletével összefüggő költségének viselésére, melyet az ítéltábla a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (2) bekezdés a) pontja, valamint (5) és (6) bekezdései alapján a kifejtett munkával arányosan, mérlegeléssel állapított meg.

A le nem rótt illeték a 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. § (1) bekezdése és 14. §-a alapján az állam terhén marad.

Szeged, 2017. november 24.

Dr. Bánfalvi-Bottyán Csilla s.k.
a tanács elnöke, előadó bíró

Dr. Bálint Attila s.k.
táblabíró

Dr. Dobler László s.k.
táblabíró